

League of Professional Women
Жіноча професійна ліга

Аналітична записка

Коментарі до проєкту від 14.05.2020 «Добровільного національного огляду: Цілі Сталого Розвитку Україна»

Автори: старший науковий співробітник ІФ НАН України, Президент ГО «Жіноча Професійна Ліга» **Олена Лазоренко**; провідний науковий співробітник ІФ НАН України, Член Правління ГО «Жіноча Професійна Ліга» **Ольга Гомілко**; професор НаУКМА, Асистент Президента ГО «Жіноча Професійна Ліга» **Ніна Чала**

Київ – 26.05.2020

Для контакту : www.lpw.org.ua, email: lpw.network@gmail.com (Олена Лазоренко)

Резюме

ГО «Жіноча професійна Ліга» продовжує, розпочату у 2016 році, адвокацію щодо Цілей сталого розвитку (ЦСР): на волонтерських засадах ми розробили та презентували під час Віртуального форуму громадських організацій UNECE (18.03.2020) короткий огляд щодо прогресу у досягненні ЦСР в Україні. Надалі ця інформація була включена до звіту наступного Регіонального форуму зі Сталого розвитку регіону UNECE (19.03.2020). Ознайомившись зі змістом проєкту Добровільного національного огляду України у досягненні Цілей сталого розвитку (від 14.05.2020), оприлюдненого Мінекономіки, та взявши участь у його обговоренні (20-21.05.2020), науковці та громадські експерти підготувала рекомендації і коментарі до цього документу, перш за все щодо ЦСР8, ЦСР4 та ЦСР5.

Наголошуємо на необхідності перегляду індикаторів досягнення ЦСР (зокрема ЦСР 1, ЦСР 3, ЦСР 4, ЦСР 5, ЦСР 8) з метою врахування впливу пандемії COVID-2019 та зміни клімату. Для широкого залучення та консолідації зусиль усіх зацікавлених сторін, серед яких організації громадянського суспільства, наукові колективи, представники бізнесу та активні громадяни, у впровадженні ініціатив сталого розвитку в Україні, необхідно створити відкриту загальнонаціональну коаліцію з ЦСР під егідою органів державної влади, і забезпечити вільну та інклюзивну участь в ній.

Вступ

Аналітична записка підготовлена науковцями і громадськими експертами [ГО «Жіноча Професійна Ліга»](#), які у **2016** році [брали участь в адаптації Цілей сталого розвитку з Мінекономіки та ПРООН](#), та 20-21 травня **2020** - у серії вебінарів (економічний вимір, соціальний вимір та ефективне управління та цілі, які є акселераторами синергії задля досягнення всіх цілей), які проводило Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (Мінекономіки) та мережа Глобального Договору ООН в Україні, щодо обговорення тексту проєкту (драфту) [Добровільного національного огляду](#) (скорочено **Огляд**) від 14.05.2020. У фокусі цієї аналітики є коментарі до цілей сталого розвитку (скорочено ЦСР): ЦСР8, ЦСР4 та ЦСР5 в Україні.

Процес підготовки Огляду у кожній країні передбачає, за задумом ООН, залученість і участь організацій громадянського суспільства та інших зацікавлених сторін (англ. Major Groups and other Stakeholders), у цьому процесі, про це йдеться, наприклад, у відповідних рекомендаціях ООН щодо підготовки до представлення добровільного національного огляду під час 2020 Політичного Форуму Високого Рівня (Див.: [Q&A for Voluntary National Reviews at the 2020 HLPF](#)).

ГО «Жіноча Професійна Ліга» (англ. League of Professional Women) є учасницею Основної Жіночої Групи (англ. Women`s Major Groups) з 2018 р., і входить до кола організацій, які в 2020 долучилися до Major Groups and other Stakeholders координаційного механізму Економічної Комісії ООН для Європи (англ. UNECE). Нами на волонтерських засадах був підготовлений та представлений короткий огляд від ОГС на Віртуальному форумі громадських організацій UNECE¹ (відбувся 18.03.2020). Надалі ця інформація була включена до звіту наступного Регіонального форуму зі Сталого розвитку регіону UNECE² 19.03.2020 (таким чином, тут з`явилася згадка про Україну).

Отже, у 2020 р. Україна подає перший Добровільний національний огляд щодо прогресу у досягненні Цілей сталого розвитку, який англійською називається Voluntary National Review (VNR), ця сесія планується під час Політичного Форуму зі Сталого Розвитку у Нью Йорку у віртуальному форматі у липні 2020.

Загальні коментарі до Огляду.

Ознайомившись зі змістом проєкту (драфту) Добровільного національного огляду щодо прогресу України у досягненні Цілей сталого розвитку, оприлюдненого Мінекономіки, та взявши участь у його обговоренні, яке проходило віртуально 20-21 травня 2020, вважаємо за потрібне зазначити наступне:

- Текст Огляду потребує логічного та аналітичного вдосконалення – за рахунок перевантаження різного роду коментарів та визначень без їх змістовного узгодження текст втрачає чіткість та ясність, а тому погано сприймається читачем. До прикладу, серед вагомих здобутків України зазначається приєднання до міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018. Тоді як у викладі ЦСР 4 «Якісна освіта» жодним чином не згадано ні про значення даного приєднання, ні про його стратегічні результати.
- Також обтяжує сприйняття тексту Огляду надмірні посилання на президентські положення документів (перший абзац, резюме, вступ, методологія, ЦСР 15, ЦСР 16), що певною мірою нагадує стиль радянських партійних звітів.

---

¹ Олена Лазоренко. Ніна Чала. Короткий огляд громадських організацій щодо поточної доповіді про прогрес у досягненні Цілей сталого розвитку в Україні (англ. мова)// представлено під час 2020 Virtual Civil Society Forum, UNECE RFSD.18.03.2020. -5 стор. [Електронний ресурс] http://lpw.org.ua/ua/partners/sustainable_development_goals/ (0,3 д.а.)

² Див.: 2020 Report of the Regional Forum on Sustainable Development for the UNECE region on its fourth session1 https://www.unece.org/fileadmin/DAM/sustainable-development/RFSD_2020/Report_virtual_RFSD_2020.pdf (point 33)

- Викликають запитання деякі твердження, висловлені у Огляді. Так, у Вступі сказано, що *«За роки незалежності Україна пройшла шлях постсоціалістичної трансформації. Наразі в країні сформовані усталені інститути демократичного суспільства з ринковою економікою, а також інститути громадянського суспільства»*. Відомо, що досі Україна перебуває у стані посттоталітарних та постколоніальних трансформацій. А тому, дане твердження більше звучить як бажане гасло, а не як науковий висновок.

Коментарі до окремих Цілей сталого розвитку: ЦСР8 (Завдання 8.6).

- Визиває принаймні здивування повна відсутність *будь-якої інформації по тематиці «креативна економіка»* у тексті щодо Завдання 8.6. «Створити інституційні та фінансові можливості для самореалізації потенціалу економічно активної частини населення та *розвитку креативної економіки»* у проєкті Огляду. За період 2016-2020 років в Україні були зроблені суттєві зрушення у цьому напрямку:
  - «Згідно з висновками дослідження «Індикаторів впливу культури на соціально-економічний розвиток в Україні» (2017р., за методологією ЮНЕСКО), українській культурний сектор забезпечує приблизно 4,04% ВВП та надає роботу для 3,17% зайнятого населення, що складає 573,4 тис. осіб, серед яких 48% складають жінки та 52% - чоловіки. Для наочності наведемо данні з інших індустрій, наприклад, добувна промисловість та розроблення кар'єрів складає 5,72% ВВП, будівництво – 2, 67% ВВП України. Економічний внесок, у формування наведеного вище відсотка ВВП культурного сектору, з боку основних культурних індустрій, таких як архітектура, рекламна діяльність, телевізійне мовлення, тощо склав 44%, а частка допоміжних культурних галузей, як-то бездротовий електрозв'язок, друкування газет, комп'ютерного програмування, тощо, склав 56%.»³
  - Набув законодавчого закріплення у 2018 році термін «креативні індустрії» (Див.: [Про внесення змін до Закону України "Про культуру" щодо визначення поняття "креативні індустрії" від 19.06.2018](#)), за яким: «креативні індустрії - види економічної діяльності, метою яких є створення доданої вартості і робочих

---

³ Цит.по: [Лазоренко Олена. Культурологічний наратив Мирослава Поповича та сучасні міждисциплінарні креативні концепції// Філософські діалоги`2018 / Бути людиною \(пам'яті Мирослава Поповича\). Зб. наук. праць.- К, 2018. 104-118](#)

місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження, а їх продукти і послуги є результатом індивідуальної творчості».

- В Міністерстві культури України з 2017 року працює сектор розвитку креативних індустрій, а з 2018 працює Директорат креативних індустрій. Див.: http://195.78.68.75/mcu/control/uk/publish/officialcategory?cat_id=245328989

ЦСР4

- При досить великому обсязі інформації, котра представлена у розділі ЦСР 4, вища освіта, майже не є предметом його дослідження. Так, у індикаторі 4.4. «Підвищити якість вищої освіти та забезпечити її тісний зв'язок з наукою, сприяти формуванню в країні міст освіти та науки» лише йдеться про кількість українських міст, що є членами Глобальної мережі міст ЮНЕСКО, що навчаються (англ. [UNESCO Global Network of Learning Cities](http://unesco.org/en/new/life/learning_cities/)). У рекомендаціях до розділу дані міста лише вказуються без належного стратегічного осмислення даного факту для покращення якості вищої освіти (Індикатор4.4.) та навчання дорослих (Індикатор 4.5.1).
- Також серед рекомендацій до розділу «ЦСР 4. Якісна освіта» декларується намір «*прийняти Національну стратегію розвитку інклюзивної освіти на 2020-2030 рр. та план заходів до неї, що дозволить консолідувати зусилля центральних та місцевих органів влади, закладів освіти, громад, міжнародних та українських громадських організацій щодо розвитку інклюзивної освіти...*». Втім, жодних конкретних зауважень стосовно змісту та механізмів втілення даної стратегії не вказано. Подібні твердження більше виглядають як декларації, а не реальні процеси.
- Конкретні пропозиції щодо Завдання 4.5 «*Збільшити поширеність серед населення знань і навичок, необхідних для отримання гідної роботи та підприємницької діяльності*» докладно викладені англійською мовою у Тематичному звіті: **ЦСР4-Освіта 2030 для Політичного Форуму зі Сталого Розвитку, Нью Йорк. 2019⁴**, підготовленому за результатами аналітичного дослідження «Якою має бути політика навчання дорослих в Україні?»- Київ, «Проект «Громадська синергія» , 2018. – 52с.⁵.

⁴ Thematic Report on SDG4-Education 2030. League of Professional Women - Para 89 - HLPF 2019\\Inputs to the High-level Political Forum on Sustainable Development. USA, New York. 2019 <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=30022&nr=2250&menu=3170>

⁵ Колишко Родіон, Лазоренко Олена. Аналітичний звіт «Якою має бути політика навчання дорослих в Україні?»- Київ, «Проект «Громадська синергія» , 2018. – 52с. [Електронний ресурс] http://lpw.org.ua/ua/adult_education/researches_on_AE/Adult_Learnng_2018/

ЦСР5.

- У поточному Огляді є відсутнім в ЦСР5 у Завданні 5.6 «Розширити економічні можливості жінок» індикатор 5.6.2. «Середньозважений індекс підприємницької діяльності» жінок (Індекс політики щодо МСП), балів». Завдання 5.6 із цим індикатором було прийняте і враховане у [Національній доповіді “Цілі сталого розвитку: Україна” , 2017.](#) Джерелом інформації за цим показником є «[Індекс політики щодо МСП. Оцінка реалізації Акту з питань малого бізнесу для Європи, OECD,EU,EBRD,ETF, 2016.](#) Ця методологія планувалася з 2016 року до застосування Мінекономіки для оцінки стану розвитку малого і середнього підприємництва в Україні. Нове дослідження, результати якого викладено у 2020 р. звіті «Індекс політики у сфері МСП. Країни Східного партнерства 2020\ Оцінка стану реалізації Акту про малий бізнес для Європи» проводився низкою міжнародних організацій⁶.

Рекомендації щодо подальшої імплементації Порядку Денного 2030.

Серед наших рекомендацій для уряду є наступні:

- Створити **загальнонаціональну коаліцію з ЦСР** під егідою органів державної влади для залучення та консолідації зусиль усіх зацікавлених сторін, організацій громадянського суспільства (ОГС), наукових колективів, представників бізнесу та активних громадян до впровадження ініціатив сталого розвитку в Україні.
- Для забезпечення інтерактивної комунікації з ОГС рекомендуємо на урядовому порталі створити онлайн-форум, що дасть можливість забезпечити публічні дискусії з різними типами ОГС (включаючи жіночі громадські організації, екологічні організації, організації людей похилого віку та молоді, організації людей з обмеженими можливостями (осіб з інвалідністю), профспілками, організації роботодавців тощо).
- Вкрай важливо поширювати найкращі практики ОГС у державну політику, для чого ми пропонуємо організувати семінари та консультації між представниками громадянського суспільства та органів державної влади.
- Адвокацію впровадження ЦСР у всі політики держави рекомендується здійснювати розбудовуючи ефективний діалог між ОГС та урядом.
- Для координації, моніторингу, оцінки та звітності щодо досягнення ЦСР в Україні рекомендується розробити консолідовану національну

---

⁶ Див.: «Індекс політики у сфері МСП: Країни Східного партнерства 2020». <https://www.oecd.org/global-relations/SMEPI-EaP-2020-Ukraine.pdf>

дорожню карту, яка включатиме заплановані дії, цільові результати, період впровадження, фінансуванням та відповідальну інституцію.

- Вплив пандемії COVID-2019 та зміна клімату суттєво впливають на досягнення ЦСР 1, ЦСР 3, ЦСР 4, ЦСР 5, ЦСР 8, що вимагає термінового перегляду індикаторів досягнення ЦСР. Пандемія коронавірусу створила значну проблему для потенціалу системи охорони здоров'я країн. Закриття шкіл та університетів обмежує доступ до освіти, а також зменшує економічні можливості працюючих жінок. За попередніми підрахунками, пандемія коронавірусу зменшить світову економіку на 3 п.п.

Джерела

- Добровільний національний огляд. ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ Україна.(драфт 14.05.2020) – Київ: Мінекономіки, 2020
<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=7e82b45d-3135-4788-99ce-f20ffbede635&title=PovidomlenniaProDraftDobrovolnogoNatsionalnogoOgliaduSchodoProgresuUkrainiUDosiagnenniTsileiStalogoRozvitku>
- [Національна доповідь “Цілі сталого розвитку: Україна”, 2017](#)
- 2020 Report of the Regional Forum on Sustainable Development for the UNECE region on its fourth session1 https://www.unece.org/fileadmin/DAM/sustainable-development/RFSD_2020/Report_virtual_RFSD_2020.pdf (point 33)
- Olena Lazorenko. Nina Chala. Brief Statement on the Current Civil Society Organizations Review of SDGs Process in Ukraine // Presented under 2020 Virtual Civil Society Forum, UNECE RFSD 18.03.2020. Kyiv. – 5p. Available from: http://lpw.org.ua/en/partners/sustainable_development_goals/
- Колишко Родіон, Лазоренко Олена. Аналітичний звіт “Якою має бути політика навчання дорослих в Україні?”- Київ, «Проект «Громадська синергія» , 2018. – 52с. [Електронний ресурс] http://lpw.org.ua/ua/adult_education/researches_on_AE/Adult_Learnng_2018/ та https://www.civic-synergy.org.ua/analytics/yakoyu-maye-buty-polityka-navchannya-doroslyh-v-ukrayini/?utm_source=2+Platforms&utm_campaign=9e6dd14728-EMAIL_CAMPAIGN_2018_10_10_04_41&utm_medium=email&utm_term=0_b6161b6f18-9e6dd14728-89869197
- Thematic Report on SDG4-Education 2030. League of Professional Women - Para 89 - HLPF 2019\Inputs to the High-level Political Forum on Sustainable Development. USA, New York. 2019
<https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=30022&nr=2250&menu=3170>